

Västnyland – en bygd i samverkan

Pomovästs lokala utvecklingsprogram 2007 – 2013

Sammandrag

Verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet omfattar kommunerna Hangö, Ekenäs, Karis, Pojo, Ingå, Sjundeå och Kyrkslätt (med undantag av centrumområdet i Kyrkslätt). Det totala invånarantalet är 68.767 personer.

Utvecklingsstrategi

Utvecklingsstrategin är att genom växelverkan och samarbete skapa en välmående region, att ta vara på det Västnyland har och maximalt utnyttja de medel, som står till buds. Detta uppnås genom samarbete mellan olika organisationer och aktörer på olika nivåer.

Vision

Västnyland år 2013 är en välmående bygd där samarbetet mellan olika organisationer och språkgrupper fungerar bra, alla drar åt samma håll. Vi tar hand om den gemensamma miljön, regionen har ett rikt kulturutbud, Västnyland är en lockande region att bosätta sig i och sysselsättningsläget är bra. Småföretagsamheten blomstrar och inflyttningsströmmen till hela regionen ökar jämnt. Visionen är att då den enskilda västnylänningen mår bra, då mår också samhället bra.

Kvalitativa mål 2013

Det kvalitativa målet är att Västnyland år 2013 skall vara en trivsamt region, som genom sin fina miljö attraherar både de fast bosatta invånarna och tillfälliga besökare samtidigt som den lockar nya invånare till regionen. Västnyland är en levande kulturbygd och ett attraktivt besöksmål även vintertid.

Kvantitativa mål 2013

Nya arbetsplatser, antal personer	75
Nya arbetsplatser, personarbetsår	42
Arbetsplatser under projekttiden, antal personer	113
Arbetsplatser under projekttiden, personarbetsår	31
Nya företag, antal	15
Nya samarbetsnätverk och –forum	23
Förbättring av naturmiljöer	10
Uppsnygning av allmänna områden	10
Nya vattenandelslag	20
Gemensamma energianläggningar	20
Gemensamma marknadsföringskoncept	10
Nya produkter	50
Antal kurser	20

Målen nås genom att

- stöda skapandet av en miljö, där alla mår bra
- stöda åtgärder som utvecklar kulturlivet i regionen
- stöda åtgärder som befrämjar företagsamheten

Budget för åren 2007-2013

Vår gemensamma miljö	1.645.000 €
Vår gemensamma kultur	2.632.000 €
Vårt företagsamma Västnyland	2.303.000 €
Administration	735.000 €
Samarbete mellan landsbygdsområden	<u>245.000 €</u>
Totalt	7.560.000 €

Finansiering

EU, stat och kommun	4.900.000 €
Privat	<u>2.660.000 €</u>
Totalt	7.560.000 €

Innehållsförteckning

Sammandrag	2
Innehållsförteckning	4
FÖRORD	5
1. INLEDNING.....	6
2. VÄSTNYLAND – VÅRT OMRÅDE	6
2.1 Avgränsning och befolkning	
2.2 Områdets storlek	
2.3 Näringsstruktur	
2.4 Kommungruppering	
2.5 Sysselsättningssituationen	
2.6 Utbildningsnivån	
2.7 Resurser	
3. ANALYS AV ”VÅR VÄSTNYLÄNDSKA SAGA” – POMOVÄSTS LOKALA UTVECKLINGSPROGRAM FÖR PERIODEN 2000 – 2006	11
4. PROGRAMMETS UTGÅNGSPUNKTER OCH MÅL	13
4.1 Problemanalys	
4.2 Styrkor och möjligheter	
4.3 Utvecklingsstrategi	
4.4 Vision år 2013	
4.5 Kvalitativa mål 2013	
4.6 Kvantitativa mål 2013	
4.7 Målgrupp	
4.8 Projekturvalskriterier	
5. SAMARBETE OCH VÄXELVERKAN – SÅ VI MÅR BRA! ..	17
5.1 Vår gemensamma miljö	
5.2 Vår gemensamma kultur	
5.3 Vårt företagsamma Västnyland	
6. POMOVÄSTS ADMINISTRATION .	23
6.1 Föreningen	
6.2 Styrelsen	
6.3 Personalen	
6.4 Samarbete, tjänster	
6.5 Fysiska ramar	
6.6 Vårt arbete	
6.6.1 Projektfinansiering	
6.6.2 Informationsverksamhet	
6.6.3 Övrigt arbete	
6.6.4 Administration	
6.6.5 Samarbete med övriga regionala aktörer i regionen	
6.6.6 Samarbete med övriga lokala aktionsgrupper i Nyland	
6.6.7 Arbetsfördelning med TE-centralen	
7. SAMARBETE MELLAN LANDSBYGD SOMRÅDEN	33
8. KOSTNADER OCH FINANSIERING	36
9. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	36
10. PROGRAMMETS ANKNYTNING TILL ÖVRIGA UTVECKLINGSPROGRAM PÅ OMRÅDET	37
BILAGOR.....	38

Förord

Detta är ett lokalt utvecklingsprogram för Västnyland för programperioden 2007 – 2013. Programmet är en del av Jord- och Skogsbruksministeriets strategi för lokal utveckling i Finland. Strategin bygger på att alla områden i landet skall omfattas av en lokal aktionsgrupp, som uppgör ett eget utvecklingsprogram. Detta program

- kompletterar övrigt landsbygdsprogramarbete
- utgör den ram inom vilken lokalbefolkningen i Västnyland kan förverkliga egna projekt som leder mot de gemensamma målen
- innehåller projektidéer och praktiska exempel på vad som kan förverkligas
- förverkligas med medel från EU, stat, kommuner och privata medel

Programmet har gjorts enligt ”bottom-up”-principen i nära samarbete med de lokala aktörerna i Västnyland. Idéer och material till programmet har samlats in i samband med olika seminarier, möten, träffar osv. Som bilaga till programmet finns en lista på de seminarier och träffar där programmet diskuterats. Pomoväst har under år 2005 inlett arbetet med att göra upp ett kulturprogram för Västnyland. I samband med detta arbete har ett flertal seminarier hållits, vid vilka material har samlats in också för detta program. Det är meningen att kulturprogrammet, som ska vara klart under år 2006, skall kunna förverkligas med finansiering från detta program. Pomoväst har också hösten 2005 arrangerat ett turistseminarium vid vilket aktörerna inom besöksnäringen kommit med sina idéer samt synpunkter på programmet. Pomoväst deltog i en föreningsdag i Kyrkslätt i september 2005, varvid en del av de synpunkter tredje sektorns aktörer har framfört, samlades in. Västnylands Byars byaombud har även kommit med sina synpunkter på utvecklingen i regionen, då det gäller arbetet inom byaverksamheten. I samband med en studieresa till Nedre Dalälven i Sverige, i september 2005, ordnades ett seminarium där programperioden 2007 – 2013 diskuterades. I resan deltog bl.a. representanter för Pomovästs styrelse samt företagare inom besöksnäringen i Västnyland. Diskussioner har också förts med kommundirektörerna samt representanter för Raseborgs näringslivscentral och Sydspetsens Nyföretagarcentral. Förutom de idéer som kommit fram vid ovannämnda tillfällen har Pomoväst också fått motta idéer och synpunkter muntligt och per e-post av de aktörer som verkar i regionen. Kommunerna i regionen har inkommit med sina utlåtanden under hösten 2006 och diskussioner har förts med kommundirektörerna. Därtill har ett möte, öppet för alla, ordnats 19.9.2006, där programmet presenterades och diskuterades.

Samarbete med övriga landsbygdsområden inom Norden har planerats bl.a. vid seminarier för nordiska lokala aktionsgrupper vid ett flertal tillfällen under år 2005. Därtill kommer de diskussioner som förts med Leader+ Nedre Dalälven, en lokal aktionsgrupp i Sverige, som Pomoväst redan nu samarbetar med. Utvecklande av samarbetet mellan de lokala aktionsgrupperna i Nyland har också diskuterats vid ett flertal möten under året, liksom samarbetet mellan de tvåspråkiga aktionsgrupperna i Finland.

Diskussioner om ett mera aktivt samarbete och projektfinansiering har, tillsammans med de övriga nyländska aktionsgrupperna, förts med Nylands Miljöcentral och Nylands Förbund.

Den gemensamma nämnaren för de idéer, som framkommit vid olika tillfällen, är växelverkan, behovet av samarbete, behovet av någon som koordinerar olika saker samt välmående.

1. INLEDNING

För att må bra bör våra grundbehov vara tillfredställda, dvs. vi behöver någonstans att bo, en utkomst så vi får mat på bordet samt kläder att värma oss med. För att vi ska må riktigt bra bör boendemiljön vara trivsamt, vi bör ha ett arbete vi trivs med, vi bör känna att vi lever ett innehållsrikt liv och att familjen har det bra. Om vi kan uppnå detta, mår också samhället kring oss bra. Allt utgår ju från den enskilda individen och tillsammans kan vi skapa ett välfungerande och välmående samhälle.

Pomoväst vill genom detta program befrämja välmåendet i Västnyland. Genom att satsa på den gemensamma miljön och kulturen samt befrämja företagsamheten i regionen tror vi att vi på lång sikt skall kunna nå målet att Västnyland är en region där man gärna vill bo och leva och där alla mår bra.

2. VÄSTNYLAND – VÅRT OMRÅDE

2.1 Avgränsning och befolkning

Verksamhetsområdet består av kommunerna Hangö, Ekenäs, Karis, Pojo, Ingå, Sjundeå och Kyrkslätt (med undantag av centrumområdet i Kyrkslätt). Området är detsamma som under senaste programperiod utökad med Bromarv by i Ekenäs, som tidigare hört till I Samma Båts r.f.:s verksamhetsområde.

Det totala antalet invånare var 1.1.2005 i hela området 81.559 personer. Antalet invånare på Pomovästs verksamhetsområde är 68 767 personer, befolkningen i centrum av Kyrkslätt har räknats bort pga att kommunens invånarantal överstiger 20 000 personer och kommunen därför inte kan tas med i sin helhet i detta programs verksamhetsområde.

Västnyland är ett tvåspråkigt område, andelen svenskspråkiga i hela området är ca 43 % och finskspråkiga ca 57 %, då Kyrkslätt centrum räknas med. Om detta centrumområde inte tas med i beräkningen kan man konstatera att cirka hälften av befolkningen i verksamhetsområdet är svenskspråkig och hälften finskspråkig. Då man ser till de enskilda kommunerna kan man notera att Ekenäs har den största andelen svenskspråkiga medan andelen finskspråkiga är störst i Kyrkslätt.

Invånare per kommun

Kommun	Invånare 1.1.2005	Svensk- språkiga %	Finsk- språkiga %	Antal invånare på verksamhetsområdet	Land- areal, km ²	Folktäthet inv/km ²
Hangö	9 905	44	56	9 905	114,5	86,5
Ekenäs	14 521	82	18	14 521	721,1	20,1
Karis	8 977	60	40	8 977	197,4	45,5
Pojo	4 920	38	62	4 920	225,8	21,8
Ingå	5 152	61	39	5 152	347,8	14,8
Sjundeå	5 312	35	65	5 312	241,6	22,0
Kyrkslätt	32 772	20	80	19 980	365,0	89,8
TOTALT	81 559	43	57	68 767	2213,2	36,9

Källa: Statistikcentralen

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkningsutveckling				Befolkningsprognos			
	1980	1990	2000	2005	2010	2020	2030	2040
Hangö	12 163	11 458	10 163	9 905	9 947	10 042	10 000	9 719
Ekenäs	14 140	14 493	14 621	14 521	14 161	13 979	13 927	13 631
Karis	8 168	8 772	8 813	8 977	9 090	9 382	9 612	9 593
Pojo	5 664	5 300	4 935	4 920	5 464	5 945	6 209	6 266
Ingå	4 060	4 723	4 871	5 152	5 439	5 869	6 129	6 176
Sjundeå	3 600	4 221	4 767	5 312	5 481	5 806	5 994	5 987
Kyrkslätt	19 919	25 366	29 375	32 772	35 109	38 499	40 229	40 511
Totalt	67 714	74 333	77 545	81 559	84 691	89 522	92 100	91 883

Källa:
Statistikcentralen

Såsom framgår av ovanstående tabell har befolkningsutvecklingen i Västnyland varit mycket varierande beroende på vilken kommun man tittar på. T.ex. i Hangö, som är den kommun som ligger längst bort från huvudstadsregionen har befolkningen minskat drastiskt (med nästan 20 %) på de senaste 25 åren. I Ekenäs har minskningen kunnat skönjas först under de fem senaste åren, den officiella prognosen tyder dock på att en befolkningsminskning är att vänta också under kommande år. Karis är en ort som tack vare sitt läge med goda tågförbindelser till både Helsingfors och Åbo kunnat bokföra en befolkningsökning som även ser ut att hålla i sig. Även Pojo kommun kan se fram emot en ökning av befolkningsmängden, om man får tro de officiella befolkningsprognoserna som Statistikcentralen gjort. Ju längre österut man kommer, desto bättre ser siffrorna ut med tanke på befolkningsutvecklingen i kommunerna som helhet. Den totala befolkningsökningen i Kyrkslätt har på fem år varit nästan 3.400 personer. Då vi ser till var i kommunen dessa bosatt sig, kan vi konstatera att cirka 64 % av de nyinflyttade har flyttat till områden som ligger utanför kommunens centrum.

Åldersstruktur

Kommun	Ålderstrukturen 1.1.2005, %		
	0-14	15 - 64	65 +
Hangö	15,9	66,8	17,3
Ekenäs	16,6	63,0	20,4
Karis	17,7	64,0	18,3
Pojo	18,2	62,3	19,6
Ingå	18,8	64,6	16,6
Sjundeå	22,0	67,0	11,0
Kyrkslätt	23,4	68,0	8,6
Nyland	18,0	70,0	12,0
Hela landet	17,4	66,7	15,9

Källa: Statistikcentralen

Andelen barn och unga ökar markant ju längre österut i området man kommer. Här kan man se en klar koppling till befolkningsutvecklingen. De som flyttar till de östra delarna av regionen är ofta unga människor och barnfamiljer. Ekenäs är däremot en stad dit man gärna flyttar då man blivit pensionerad och detta syns helt tydligt i stadens åldersstruktur.

2.2 Områdets storlek

Västnyland hör till Södra Finlands län och till Nylands Förbunds verksamhetsområde och är beläget väster om Helsingfors från Kyrkslätt längs stamväg 51 och riksväg 25 till Hangö. Från Kyrkslätt är det ca 30 km till Helsingfors och från Hangö 130 km. Regionen ligger mitt emellan Helsingfors och Åbo vilket har en speciell betydelse för bl.a. kommunikationer och turistströmmar.

Områdets totala areal är 2213 km². Här finns sammanlagt 6817 havsöar. Merparten av skärgården finns i Ekenäs och Ingå.

Skärgården lockar också fritidsinvånare. Då man ser till antalet fritidsbostäder i regionen kan man konstatera att Ekenäs är den stad i landet som ligger på andra plats vad det gäller antalet fritidshus. Även i Ingå är andelen fritidsinvånare i relation till de fast bosatta mycket stor. I Västnyland är det också vanligt med en s.k. ”andra bostad”. Det finns ingen officiell statistik på detta, men t.ex. i Hangö räknar man med att det finns cirka 2.000 personer, som har en andra bostad i staden. Fritidsinvånarna är en resurs, som ännu mera än tidigare bör tas i betraktande. Numera vistas de allt längre tider av året i sitt fritidshus eller –lägenhet, många så gott som året om. De har inte möjlighet att skriva sig i regionen men de bidrar till att servicen i små byar kan bibehållas året runt. De har även kunskap och kontakter som kan vara viktiga för de fast bosatta i Västnyland.

Kommun	Sommarstugor		Sommarinv.		Sommarinv./ kommuninv.
	Privata	Företag	Hushåll	Invånare	
Hangö	686	56	384	873	9 %
Ekenäs	4238	403	2439	5968	41 %
Karis	485	21	308	691	8 %
Pojo	445	76	259	598	12 %
Ingå	1628	214	1050	2526	52 %
Sjundeå	729	114	508	1165	24 %
Kyrkslätt	2069	405	1461	3435	12 %
Totalt	10280	1289	6409	15256	

Källa: Statistikcentralen 2000

2.3 Näringsstruktur

Ett utmärkande drag för näringsstrukturen i regionen är att andelen jord- och skogsbruk samt industrin hela tiden minskar medan antalet arbetsplatser inom tjänsteproduktionen ökar. Andelen jord- och skogsbruk är störst i Ingå medan den i Hangö är så gott som obefintlig. Pojo och Hangö är av tradition gamla industriorter, vilket ännu syns i näringsstrukturen. Man kan också konstatera att ju längre österut i området man kommer, desto större är andelen tjänsteproducerande företag.

Näringsstrukturen 2003, %			
Kommun	Jord- och skogsbruk	Industri	Tjänster
Hangö	0,4	36,9	61,6
Ekenäs	4,6	24,8	69,1
Karis	3,1	28,9	66,4
Pojo	4,8	36,9	56,8
Ingå	6,8	19,8	71,0
Sjundeå	4,4	23,5	71,1
Kyrkslätt	1,0	21,0	76,7

Källa: Statistikcentralen

2.4 Kommungruppering

Kommunerna indelas numera i fyra olika grupper; städer, landsbygd nära stad, kärnlandsbygd samt glesbebyggd landsbygd. De västnyländska kommunernas indelning ses i tabellen nedan. Ett av kriterierna då medel för landsbygdsutveckling fördelas är denna indelning. I Västnyland har Ekenäs tidigare klassificerats som ”stad med regioncentra”. Detta är i och för sig rätt, men då man ser på näringsstrukturen att andelen jord- och skogsbruk i Ekenäs är 4,6 %, medan motsvarande siffra i Karis, som klassas som kärnlandsbygd är 3,1 % kunde man ställa sig frågan om detta system var helt rättvist. Detta har nu rättats till i den nya kommungrupperingen som gjorts år 2006.

Kommungruppering	
Hangö	Städer
Ekenäs	Kärnlandsbygd
Karis	Kärnlandsbygd
Pojo	Kärnlandsbygd
Ingå	Landsbygd nära städer
Sjundeå	Landsbygd nära städer
Kyrkslätt	Landsbygd nära städer

Källa: Statistikcentralen

2.5 Sysselsättningssituationen

Arbetslöshetsgraden i regionen varierar för närvarande (oktober 2005) mellan 4,4 % i Sjundeå till 8,0 % i Pojo. Risker är stora att dessa siffror ytterligare försämras, då man ser till de uppsägningar som gjorts denna höst inom större företag.

2.6 Utbildningsnivån

Utbildning 2003							
Kommun	Personer som fyllt 15 år	Ut-examinerade %	Mellan-stadium %	Lägsta högskole-nivå %	Lägre högskole-nivå %	Högre högskole-nivå %	Forskar-utbildning %
Hangö	8 315	49,9	64,6	20,2	8,3	6,4	0,4
Ekenäs	12 037	55,5	55,8	23,9	10,5	9,3	0,6
Karis	7 385	53,5	59,8	21,6	9,8	8,2	0,6
Pojo	4 081	49,3	64,1	18,1	8,7	8,4	0,7
Ingå	4 097	60,3	55,4	22,6	10,9	10,1	1,0
Sjundeå	4 046	60,5	52,7	22,7	11,2	12,1	1,4
Kyrkslätt	24 334	66,4	48,5	22,2	12,7	15,2	1,4
Nyland	1 095 645	66,2	51,1	19,7	11,7	15,8	1,8
Hela landet	4 299 635	61,9	60,2	19,3	9,7	9,7	1,0

Källa: Statistikcentralen

Jämfört med hela landet och Nyland i all synnerhet är utbildningsgraden relativt låg i Västnyland. Ju längre västerut man kommer, desto mindre andel av befolkningen har en examen överhuvudtaget. I de östligaste delarna av området är dock utbildningsnivån högre. Detta kan kanske sättas i relation till befolkningsstrukturen samt det faktum att dessa kommuner hör till de som har en positiv befolkningsutveckling.

2.7 Resurser

De västnyländska kommunerna utgör ett naturligt område både geografiskt och funktionellt. Det är ett i många avseenden mångsidigt område med en lång intressant historia betraktad både ur finskt och europeiskt perspektiv. Naturmiljön och landskapet representeras av dels en vacker skärgård och havet, dels av landsbygd med torp, herrgårdar och bruk. Småstadskultur finner man också här. Området har ett strategiskt läge med tanke på internationella kontakter i såväl öst-västlig riktning som i sydlig riktning. Närheten till huvudstadsregionen är en resurs, både med tanke på den stora marknad som där finns, men även med tanke på växelverkan mellan land och stad. Befolkningsunderlaget är stabilt och står för ett traditionellt kunnande inom bl.a. handel, sjöfart, hantverk, produktions- och serviceindustri samt inom primärnäringarna lant- och skogsbruk samt fiske, vilket allt utgör en god bas att bygga vidare på. Också besöksnäringen är en näringsgren som är på uppåtgående i regionen. Dessutom har Västnyland ett utbrett nät av skolor och utbildningsenheter samt ett aktivt föreningsliv, som kan utgöra värdefulla nyckelresurser i utvecklingsarbetet.

3. ANALYS AV ”VÅR VÄSTNYLÄNDSKA SAGA” – POMOVÄSTS LOKALA UTVECKLINGSPROGRAM FÖR PERIODEN 2000 – 2006

Programperioden började 1.1.2000, Pomoväst fick besked om att föreningen godkännts som en Leader+-grupp på våren 2001, då arbetet med att aktivera och informera invånarna om möjligheterna till projektbidrag genast påbörjades. I slutet av maj 2001 kom det formella beslutet om att finansiering beviljats och vid styrelsens möte i juni 2001 behandlades och förordades de första projektansökningarna. Pga stor arbetsbörda på Nylands TE-central dröjde det dock till februari 2002 förrän de första besluten därifrån kom om finansiering för projekt.

Detta betyder att programmet egentligen började förverkligas först under år 2002 och de resultat som här redogörs för baserar sig på beviljade projektmedel per 31.10.2005 samt rapporterade resultat per 30.6.2005.

Programmet var indelat i tre åtgärdshelheter

- Landskapet – den fysiska ramen
- Individen – identitetsskaparen
- Företagsverksamheten – traditionsbäraren

Pomoväst har kunnat konstatera att det inte är någon brist på projektidéer som passar in under de två första åtgärdshelheterna, dvs miljöförbättrande projekt samt många projekt med en stark förankring i kulturen. Däremot var det till en början svårare att få igång företagsbefrämjande åtgärder. En orsak till detta kan vara att föreningen inte var medveten om alla de regler som gäller för enskilda företagsprojekt i det skedet då Vår västnyländska Saga skrevs utan trodde att det skulle vara lättare att bevilja bidrag också åt enskilda företag.

I Västnyland är t.ex. maximi-stödet för en företagsinvestering i de flesta fall endast 10-15 %. Detta gör att många företagare inte vill ta itu med den byråkrati som följer med projektverksamheten. De anser att de har en större frihet att genomföra sina investeringar utan bidrag.

Stödprocenten för utvecklingsåtgärder, också inom enskilda företag, har däremot varit större, cirka 30 – 50 %, och här kan noteras både enskilda företag och företagsgrupper som ansökt och beviljats stöd för t.ex. produktutveckling, marknadsföring mm.

Därtill kommer flera större projekthelheter, inom ramen för vilka projektaktörerna satsar på företagsbefrämjande åtgärder som inte endast riktas mot enskilda företag utan har en vidare verkan. Pomoväst har gått in för att bevilja cirka 50 % i bidrag för enskilda utvecklingsprojekt, vars verkningsområde begränsar sig till ett mindre område. Större bidrag, dock max 90 %, har beviljats för utvecklingsprojekt som omfattar ett stort område, dvs. oftast flera kommuner, och vars verkan varit mera allmännyttig.

Under programperioden har Pomoväst hittills (december 2005) förordat finansiering för sammanlagt 72 projekt som TE-centralen har fattat ett positivt finansieringsbeslut för, 2 väntar ännu på beslut. Totalt har cirka 190 projektidéer behandlats av Pomovästs styrelse, en del av dessa har utvecklats vidare till finansieringsdugliga projekt, en del har hänvisats till andra finansieringskanaler och en del har ännu inte på allvar kommit igång med sin planering.

De beviljade projektbidragens fördelning enligt åtgärdshelhet är:

Landskapet – den fysiska ramen	6 projekt
Individen – identitetsskaparen	37 projekt
Företagsverksamheten – traditionsbäraren	29 projekt

Av de projekt, som beviljats bidrag, har 26 projekt avslutats och 3 projekt har av olika orsaker avbrutits.

Projekten kan på basis av de sökande indelas i följande grupper, procenttalet anger hur många % av det totala antalet ansökningar respektive grupp stått för:

Kommuner	1 %
Enskilda företagare	16 %
Företagssammanslutningar/företagsföreningar	6 %
Lokala föreningar	33 %
Regionala föreningar	35 %
Utbildningsenheter	6 %
Enskilda personer	3 %

Av detta kan man se, att majoriteten av de projekt som beviljats finansiering har administrerats av föreningar, vilket även betyder att projektets verkan kommit allmänheten till nytta, både på lokal och regional nivå. De, av enskilda företag eller olika slag av företagssammanslutningar administrerade projekten, har hittills stått för cirka en fjärdedel av det totala antalet projekt.

En fullständig analys av programmets förverkligande kommer att göras i samband med att slutrapporten görs upp, i en bilaga till detta program följer några exempel på hur de kvalitativa målen hittills nåtts.

Som exempel på hur de kvantitativa målen förverkligats kan man notera de arbetsplatser som per 30.6.2005 rapporterats.

De kvantitativa målen gällande arbetsplatser var

Totalt 580 st nya och bevarade arbetsplatser, motsvarande 200 personarbetsår

Förverkligade arbetsplatser 30.6.2005 enligt inlämnade slut- och mellanrapporter

- 21 st nya arbetsplatser, motsvarande 8,33 personarbetsår
- 76 st bevarade arbetsplatser, motsvarande 32,99 personarbetsår
- 260 st arbetsplatser under projekttiden, motsvarande 36,88 personarbetsår

Resultat 30.6.2005: Totalt 357 arbetsplatser, motsvarande 78,2 personarbetsår

De projekt, inom vilka de flesta nya arbetsplatser skapas, är ofta företagsbefrämjande projekt och dessa har kommit igång på allvar först under de senaste åren, varför resultaten av dessa inte ännu syns här. Vi bör också komma ihåg att nya projekt kan starta ännu under år 2006, alla projekt bör dock vara slutförda inom år 2007. Företagsbefrämjande projekt kan oftast rapportera om nya och bevarade arbetsplatser först vid projektets slutskede eller kanske först efter det att projektet tagit slut. Se exemplet på Box Servicepunkt i bilagan.

4. PROGRAMMETS UTGÅNGSPUNKTER OCH MÅL

4.1 Problemanalys

SWOT

Styrkor

En vacker skärgård
Ett vackert landskap med skogar, ängar, sjöar mm
Bruksmiljöerna
Hamnarna
Järnvägsförbindelser
Skolor och utbildningsenheter
Aktivt föreningsliv, byaverksamhet
Befolkningsökning i de östra delarna av regionen
Regionens gemensamma historia och kultur
Många sevärdheter
Tvåspråkigheten, mångspråkigheten
Småskalig företagsamhet
Samarbete kring företagsrådgivning mm
Jordbruken

Svagheter

Rotlöshet bland nyinflyttade
Befolkningsminskning i de västra delarna av regionen
Låg företagsbenägenhet
Vinterhalvåret inte utnyttjat i t.ex. turistiskt hänseende
Dåliga språkkunskaper hos många invånare
Dåliga företagarkunskaper
Brist på samarbete
Många aktörer inom turismen, dålig koordination
Kommunernas knappa resurser
Brist i koordineringen av kultursektorn i regionen
Bristfällig IT-struktur

Möjligheter

Skärgården
Miljön
Närheten till huvudstadsregionen
Direkt förbindelse till Tyskland
Turismen
Mångsyssleri
Fritidsborna
Byaverksamheten
Bredband
Den tredje åldern
Samarbete över olika gränser
Hushållsavdraget
Kulturen
Vinterhalvåret

Hot

Skärgården avfolkas
Fiskerinäringen hotas av miljöförstöring, säl, skarv
Fritidsfisket
Miljöförstöring, oljeutsläpp o.dyl.
Stressen i dagens samhälle
Välfärdssjukdomar
Globaliseringen
Transitohandelns regler

Verksamhetsområdet kan indelas i två delar, när man ser till utvecklingstrenderna; den östvästnyländska delen och den västvästnyländska delen. Dessa två delar av området kämpar delvis med olika problem. De östliga delarna av området präglas i större utsträckning av sin närhet till huvudstadsregionen och problem som uppstår i och med okontrollerad tillväxt, nyinflyttning och rotlöshet. De västliga delarna av området igen handskas med problem som beror på utflyttning, rationalisering inom industriföretag och svag kommunal ekonomi.

Därtill har vi skärgårdsområdet, främst i Ingå och Ekenäs, som hotas av avfolkning. Antalet fast bosatta i skärgården minskar, skärgården omformas mer och mer till fritidsbefolkningens paradys. Traditionellt har skärgårdsborna livnärt sig av fiske, men den tiden är förbi. Miljöförstöring, säl och skarvar utgör ett hot mot hela fiskerinäringen, liksom även fritidsfisket, som upplevs som ett stort problem av skärgårdsborna. De som bor kvar får lära sig att syssla med många olika saker för att kunna livnära sig i skärgården.

Samarbetet mellan de västnyländska kommunerna har de senaste åren utvecklats i en allt gynnsammare riktning. De västligaste kommunerna har bl.a. tillsammans grundat Raseborgs näringslivscentral och man försöker hitta samarbetsmöjligheter inom olika områden. Förslaget till kommunreform, som denna höst fått stor offentlighet, har även satt fart på diskussionerna i Västnyland. Vad dessa diskussioner och kommande utredningar sist och slutligen för med sig återstår att se, men de visar i alla fall att det finns en vilja att utveckla samarbetet på något sätt.

Det som den enskilda invånaren och kanske också byar och de nuvarande kommunerna ser som problem i en stor kommun, är hur man i framtiden skall kunna göra sin röst hörd. Här kommer säkert byaverksamheten att få en allt större betydelse. Närdemokratin kan tryggas genom välfungerande byaråd, som själva tar tag i de problem som finns i byarna, gemensamt gör upp byaplaner och tillsammans gör sin röst hörd gentemot beslutsfattarna.

4.2 Styrkor och möjligheter

Det som präglar Västnyland är en starkt rotad gemensam historia och kultur. I regionen finns en stark tvåspråkighet, som av många upplevs som exotisk. Västnyland har en fin miljö, ren natur, sköna kulturlandskap och en vacker skärgård. Här finns också gamla bruksorter, som delvis levtt upp igen och här finns de små stadskärnorna. Regionen har ett fördelaktigt läge, mellan Helsingfors och Åbo och här finns flera hamnar med direkta förbindelser till många andra länder.

I alla västnyländska städer och kommuner kan man hitta styrkor och möjligheter till vidare utveckling. Hangö har sin hamn, som sedan urminnes tider varit en viktig knutpunkt för trafiken ut i stora världen. Ekenäs är av tradition en gammal skolstad, men även en intressant ort för besökare utifrån, tack vare sina sevärdheter såsom Gamla stan och Raseborgs slottsruin med bl.a. en stor sommar-teater osv.

Trädgårdsstaden Karis' styrka ligger i goda förbindelser, med tåg kommer man till Helsingfors eller Åbo på en knapp timme, i staden finns även ett flertal utbildningsenheter samt Svartå slott som är ett lockande besöksmål. Pojo kan ståta med sina bruksorter, t.ex. Fiskars är ju numera ett mycket populärt besöksmål.

Ingå och Sjundeå är gamla jordbruksbygder, som numera lockar allt flera att bosätta sig i de natursköna kommunerna, mycket tack vare det goda läget en dryg halvtimmes bilresa från Helsingfors. I Ingå finns även en hamn av stor betydelse.

Kyrkslätt är den kommun som känner av det största trycket från storstadsregionen, kommunen får kontinuerligt känna av en relativt stor befolkningstillväxt. Porkala, det område som utarrenderades till Sovjetunionen efter senaste krig, har även väckt intresse och detta har tagits till vara inom besöksnäringen.

Till regionens styrkor kan man också räkna de föreningar och organisationer som bedriver olika typ av verksamhet i området. Det finns många små föreningar med lokalt präglad verksamhet, men även större organisationer med en mera regional verksamhet. Genom att ta till vara de resurser som finns i dessa föreningar och organisationer kan man tillsammans åstadkomma mycket.

Västnyland har också ett väl utvecklat nätverk av olika utbildningsenheter, som ger möjligheter att höja västnylänningarnas bildningsnivå. Men också här behövs samarbete med övriga aktörer, för att

kunna erbjuda rätt sorts utbildning och för att få de som har behov av utbildningen aktiverade att delta.

Tvåspråkigheten i regionen är en resurs, som ger möjligheter till utveckling.

Då man ser till möjligheterna att få igång företagsbefrämjande åtgärder, kan noteras att det redan finns en hel del organisationer som arbetar med företagsrådgivning och –finansiering. Dessa har helt nyligen beslutat sig för att börja samarbeta på ett mera strukturerat sätt. Ett samarbetsavtal har gjorts upp, se kapitel 6.6.3, och detta ger i sig redan en god grogrund för vidare utveckling av gemensamma åtgärder.

Byaverksamheten kan också ses som en stor möjlighet för lokal utveckling av regionen. Ifall kommunreformen även i Västnyland leder till resultat, kommer denna typ av verksamhet att bli allt viktigare. Här finns möjligheter att utvidga denna typ av verksamhet också till de små städernas centrumområden.

4.3 Utvecklingsstrategi

Genom detta program vill vi västnylänningar genom växelverkan och samarbete skapa en välmående region. I och med att de allmänna resurserna blir allt knappare bör vi ta vara på det vi har och utnyttja de medel, som står till buds, maximalt. Detta uppnås endast genom samarbete mellan olika organisationer och aktörer på olika nivåer.

4.4 Vision år 2013

Visionen är att Västnyland år 2013 är en välmående bygd där samarbetet mellan olika organisationer och språkgrupper fungerar bra, alla drar åt samma håll. Vi tar hand om den gemensamma miljön, regionen har ett rikt kulturutbud, Västnyland är en lockande region att bosätta sig i och sysselsättningsläget är bra. Småföretagsamheten blomstrar och inflyttningsströmmen till hela regionen ökar jämnt.

Visionen är att då den enskilda västnylänningen mår bra, då mår också samhället bra.

4.5 Kvalitativa mål 2013

Det kvalitativa målet är att Västnyland år 2013 skall vara en trivsamt region, som genom sin fina miljö attraherar både de fast bosatta invånarna och tillfälliga besökare samtidigt som den lockar nya invånare till regionen. Målet är att vända den negativa befolkningsströmmen i de västligaste delarna av området samt öka antalet besökare i hela regionen.

Målet är också att invånarna i regionen mår bra. Detta kan bl.a. mätas i antalet sjukskrivningsdagar samt kostnader för sjukvård. Växelverkan och samarbete fungerar naturligt på olika plan, invånarna upplever att de får den service de behöver på ett lättillgängligt sätt och företagarna vågar utveckla sina företag i takt med efterfrågan.

4.6 Kvantitativa mål 2013

Vi redogör närmare för de kvantitativa målen under respektive åtgärdshelhet, här följer endast ett urval av dessa mål.

Nya arbetsplatser, antal personer	75
Nya arbetsplatser/personarbetsår	42
Arbetsplatser under projekttiden, antal personer	113
Arbetsplatser under projekttiden/personarbetsår	31
Nya företag, antal	15
Nya samarbetsnätverk och –forum	23
Förbättring av naturmiljöer	10
Uppsnygning av allmänna områden	10
Nya vattenandelslag	20
Gemensamma energianläggningar	20
Gemensamma marknadsföringskoncept	10
Nya produkter	50
Antal kurser	20

4.7 Målgrupp

Den primära målgruppen, vid sidan av företagarna, är barn och ungdom i Västnyland. Andra viktiga målgrupper är de språkliga minoriteterna inom olika delområden i regionen samt den s.k. tredje åldern.

4.8 Projekturvalskriterier

De projekt som finansieras via detta program väljs utgående från vissa givna kriterier. Urvalskriterierna har delats in i obligatoriska kriterier, dvs. sådana som alla projekt bör fylla samt specifika kriterier, dvs. sådana som projekten bör fylla endast delvis. De specifika kriterierna presenteras skilt under varje åtgärdshelhet.

Obligatoriska kriterier

Alla projekt som förverkligar detta program bör

- förverkliga målsättningarna i programmet
- följa principerna för en mera hållbar utveckling
- skapa en bestående verksamhet
- innehålla egenfinansiering
- vara realistiska att genomföra

Stödprocenten för enskilda projekt

Pomovästs styrelse tar i varje enskilt fall ställning till stödprocenten för respektive projekt. Maximalt stöd beviljas endast i undantagsfall.

Grundregeln, då det gäller allmännyttiga projekt är att projektet beviljas 50 % i offentligt stöd och att den privata finansieringen således är 50 %. En del av den privata finansieringen kan bestå av egna arbetsinsatser (talkoarbete) enligt särskilda direktiv.

Då det gäller företagsprojekt är den högsta tillåtna stödprocenten betydligt lägre än i allmännyttiga utvecklingsprojekt. De maximala stödprocenterna för enskilda företag varierar här mellan 20 % och 50 % beroende på stödets art samt var företaget är beläget

Om projektet skapar nya arbetsplatser, är mycket innovativt, visar på ett brett samarbete, kanske över kommungränserna, samt bidrar till att skapa verksamhet även utanför högsäsong (september–maj) kan stödprocenten höjas.

Ett allmännyttigt utvecklingsprojekt, som fyller de obligatoriska kriterierna samt minst två av de valbara kriterierna under respektive åtgärdshelhet, beviljas ett bidrag på max 50 %.

Om projektet skapar minst en ny arbetsplats kan stödprocenten höjas med max 10.

Om projektet är mycket innovativt kan stödprocenten höjas med max 10.

Om man inom projektet kan påvisa ett brett samarbete, som sträcker sig över minst tre kommuner, kan stödprocenten höjas med max 10.

Om projektet bidrar till att skapa verksamhet utanför högsäsongen (september-maj) kan stödprocenten höjas med max 10.

Om minst två av ovanstående kriterier uppfylls höjs stödprocenten med max 20, om tre kriterier uppfylls höjs stödprocenten med max 30 samt om alla fyra kriterierna uppfylls höjs stödprocenten med max 40 %, vilket således betyder ett bidrag på max 90 %.

Bidrag på 100 % kan beviljas endast i mycket motiverade fall.

Företagsprojekt, som uppfyller ovannämnda kriterier samt dessutom skapar minst en ny arbetsplats, kan beviljas maximalt stöd. Ett obligatoriskt kriterium för beviljande av investeringsstöd till företag är att projektet leder till minst en ny arbetsplats.

5. SAMARBETE OCH VÄXELVERKAN – SÅ VI MÅR BRA!

Den röda tråden i detta program är att genom samarbete och växelverkan skapa en region där alla mår bra, den enskilda individen, företagen, organisationerna, byarna, kommunerna och då också hela samhället. Västnyland vill förmedla känslan av välmående också till alla som besöker området och vill också genom att visa upp en välmående bygd, locka fler invånare till regionen.

Programmet delas in i tre tyngdpunktsområden:

- Vår gemensamma miljö
- Vår gemensamma kultur
- Vårt företagsamma Västnyland

5.1 Vår gemensamma miljö

Med vår gemensamma miljö avses den omgivning i vilken västnylänningarna bor, lever och arbetar. Det västnyländska landskapet består av en fin natur, skogar, ängar, sjöar, en unik skärgård samt även av de byar och små stadskärnor där de flesta västnylänningar bor. För att invånarna ska må bra bör man se till att även den gemensamma miljön mår bra och är trivsamt på olika sätt.

Problemanalys

På grund av allt hårdare belastning på miljön via föroreningar och utsläpp har vattendragens tillstånd blivit allt sämre. Sjöar och havsvikar håller på att växa igen, havet hotas av bl.a. blågröna alger osv. Under denna programperiod kommer också de nya krav, som lagstiftningen ställer på ordnandet av avloppsfrågorna på landsbygden, att aktualiseras. Med tanke på miljön blir även energifrågorna allt viktigare.

Om man vill att även nästa generation skall få njuta av en ren natur bör åtgärder sättas in för att begränsa nedsmutsningen av vattendragen, utveckla nya metoder för att återställa redan delvis förstörda områden samt aktivera invånarna till att ta ett gemensamt ansvar för miljön. Detta gäller inte enbart vattendrag, avloppsfrågor och energifrågor utan naturen i allmänhet samt även byggnader och allmänna områden.

Förstörelse av allmän egendom förekommer också i Västnyland och det tyder på att förövarna inte mår så bra. Även detta är saker som påverkar den gemensamma miljön. En orsak till detta illamående kan vara rotlöshet, språksvårigheter och/eller kulturkrockar mellan olika befolkningsgrupper.

Ett annat problem är det faktum att många föräldrar inte har varken ork eller tid att engagera sig i sina barn, familjerna samlas sällan, många gånger kanske beroende av en stressig arbetsituation, långa arbetsresor osv.

Mål

Målet är att vår gemensamma miljö skall må bra; naturen, skogarna, ängarna, landskapet, vattendragen, sjöarna och havet samt de byggnader och allmänna områden som omger oss skall kunna ge invånarna det de behöver för att kunna bo, arbeta, leva och må bra i Västnyland.

Detsamma gäller byarna och de små stadskärnorna, även här skall miljön vara trivsam och bidra till att skapa harmoni och känsla av välmående hos invånare och tillfälliga besökare. Målet är även att skapa trivsel och vettig fritidssysselsättning för invånarna främst utanför högsäsong (september-maj).

De kvantitativa målen är

- 10 olika naturmiljöer förbättras eller bevaras på initiativ av lokalbefolkningen (vattendrag, naturstigar, paddlingsleder, våtmarker, vårdbiotoper mm)
- 5 byggnader renoveras för att möjliggöra utvecklandet av ny verksamhet i dem
- 10 allmänna områden snyggas upp och utvecklas för invånarnas trivsel och rekreation (simstränder, gästhamnar, lekparker, konstisbanor mm)
- förbättrad infrastruktur för 2-3 vintersportgrenar
- 20 vattenandelslag grundas
- 20 gemensamma energianläggningar, som använder biobränslen, utvecklas
- 25 nya arbetsplatser, motsvarande 12 personarbetsår, skapas
- 20 personer, motsvarande 2 personarbetsår, bereds arbete under programperioden

Åtgärder

Inom ramen för detta tyngdpunktsområde satsas främst på miljöförbättrande åtgärder såsom t.ex. utvecklande av metoder för att återställa redan delvis förstörda miljöer. Som exempel kan här nämnas projekt där lokalinvanarna gemensamt satsar på t.ex. rensning och rening av en sjö eller en

havsvik, vassklippning, skräpfiske, eventuellt muddring samt övriga åtgärder som behöver vidtas för att sjön eller havsviken inte skall växa igen. Denna typ av åtgärder utförs i nära samarbete med Miljöcentralen, som innehar kunskap om hur man bör gå tillväga och som kan ge handledning i arbetet.

Här kan man också ta med åtgärder som främjar att en grupp invånare tillsammans gör upp planer för att hitta lösningar för t.ex. avloppsfrågor eller energifrågor på glesbygden. Invånarna kan genom samarbete finna lösningar för utvecklande av gemensamma avloppssystem och tillsammans utveckla nya energilösningar för t.ex. uppvärmning av sina hus.

En annan typ av projekt inom denna helhet kan vara förebyggande åtgärder genom vilka invånarna tar ansvar för sin gemensamma miljö och på förhand jobbar för att problem inte skall uppstå. Här kan nämnas utveckling av ny verksamhet, t.ex. upprustandet av gemensamma utrymmen eller områden i närmiljön. Som exempel på projekt kan man nämna byggandet av lekparken för att barnen skall trivas och nyinflyttade föräldrar ha en träffpunkt där de kan bli bekanta med varandra och med ortsborna, upprustning av simstränder, renovering av föreningshus för att kunna utveckla ny verksamhet och skapa flera träffpunkter för byborna osv.

Inom ramen för Vår gemensamma miljö kan man också utveckla ny verksamhet och nya koncept för att invånarna i lokalsamhället skall må bra. Det kan handla om fritidsverksamhet för barn och ungdom, men även för andra åldersgrupper. Man kan här också tänka sig åtgärder som befrämjar ett mera hälsosamt leverne, såsom t.ex. nya verksamhetsformer för befrämjandet av bättre kost- och motionsvanor bland invånarna.

Alla ovannämnda åtgärder kan anses vara innovativa, ifall de planeras och utförs av ”nya” aktörer. Med detta menas nya samarbetsformer, t.ex. mellan de fast bosatta och fritidsbefolkningen, mellan olika språkgrupper, mellan olika åldersgrupper osv. Man kan också utveckla nya metoder eller verksamhetsmodeller som inte förr prövats i området.

Målet med alla dessa projekt bör vara att skapa en miljö eller en verksamhet, som gör att välmåendet ökar.

Aktörer

Exempel på sådana som kan förverkliga åtgärder inom ovannämnda tyngdpunktsområde är byaföreningar, invånarföreningar, andelslag, flera fastighetsägare tillsammans, miljöorganisationer, ungdomsföreningar, idrottsföreningar, Marthaföreningar m.fl. Inom ramen för denna åtgärdsområde kan projekt även förverkligas i samarbete med närliggande aktionsgrupper.

Projekturvalskriterier

Projektet bör fylla de obligatoriska kriterierna för hela programmet, dessutom minst två av följande kriterier

- förbättra boendemöjligheterna, livskvaliteten och trivseln i området
- utöka eller förbättra möjligheterna till rekreation i området, i all synnerhet utanför högsäsong (september-maj)
- innehålla någon form av samarbete, koordinering och/eller bildande av nätverk
- förbättra miljöns attraktion
- förbättra förutsättningarna för turism, i all synnerhet utanför högsäsong (september-maj)
- skapa nya arbetsplatser

	För hela perioden	Per år
BUDGET	1.645.000 €	235.000 €
FINANSIERING		
EU + stat	940.000 €	134.286 €
Kommun	<u>235.000 €</u>	<u>33.571 €</u>
Offentlig finansiering totalt	1.175.000 € (71%)	167.857 €
Privat	470.000 € (29%)	67.143 €

5.2 Vår gemensamma kultur

Frågan kan kanske ställas, om det numera i Västnyland finns en gemensam kultur eller inte. I och med att det i vissa delar av området förekommer en stor inflyttning påverkas också traditionerna och kulturlivet. Tvåspråkigheten gör också sitt. Klart är i alla fall att det i Västnyland finns ett rikt utbud av kultur i olika former.

Pomoväst har tagit ansvaret för uppgörandet av ett skilt kulturprogram för Västnyland och det kommer att vara klart under år 2006. Redan i samband med arbetet med kulturprogrammet har det kommit fram en hel del idéer och önskemål om åtgärder som borde vidtas för att ytterligare utveckla kulturlivet i regionen.

I regionen finns redan nu en aktiv föreningsverksamhet, en fin kulturmiljö, bl.a. flera fina bruksmiljöer, en rik lokalhistoria samt även många som får sitt levebröd från kulturbranschen.. Det är dock ingen självklarhet att denna verksamhet består, utan även inom detta område finns behov av en kontinuerlig utveckling.

Kulturen är även en viktig del av den västnyländska besöksnäringen och skulle även på detta område kunna tas till vara mer än vad som görs idag. Kulturen är också viktig för den enskilda individens välmående.

Problemanalys

De problem som framkommit vid arbetet med ovannämnda kulturprogram är att det saknas någon som koordinerar kulturverksamheten i regionen. Önskemål om regelbundet återkommande träffar för de som är aktiva inom kulturen efterlyses, likaså en gemensam evenemangskalender. Det finns redan nu ett flertal evenemangskalendrar, men ingen som täcker hela regionen.

För att kunna utveckla verksamheten i stort behövs någon som håller i trådarna, arrangerar och sammankallar till gemensamma seminarier, där deltagarna har möjlighet att utbyta idéer, informera om vad som är på gång samt tillsammans utveckla större helheter inom kulturen.

Behov finns även av enskilda utvecklingsprojekt, t.ex. inom kulturturismen finns mycket kvar att utveckla. En gemensam marknadsföring av de evenemang som ordnas skulle också behövas. Nya produkter har inte heller utvecklats i enlighet med de resurser som finns, med tanke på regionens historia, traditioner och kultur. Detta är en sak som ytterligare borde satsas på.

Vintern är också en tid som bättre än nu skulle kunna tas till vara inom kulturlivet i Västnyland. Kulturbranschen ger många möjligheter till företagsamhet, som ännu inte utnyttjats till fullo. Här finns en stor utvecklingspotential.

Inom kulturlivet i Västnyland är ofta de svenskspråkiga organisationerna starkare och bättre utvecklade än de finskspråkiga. Orsaken är antagligen den, att dessa organisationer har funnits länge och också därför rotat sig ordentligt i regionen.

Behov finns att ytterligare stärka de finskspråkiga organisationerna men även att utveckla samarbetet mellan språkgrupperna inom ramen för den västnyländska kulturen.

Mål

Målet är att genom vår gemensamma kultur skapa en vi-känsla som gör att det känns bra att bo och leva i Västnyland. Denna vi-anda skall vara så stark att den även ger utrymme för nya invånare, språkliga minoriteter samt tillfälliga besökare i regionen.

Den skall också resultera i nya produkter och därigenom skapa arbetsplatser och ny företagsamhet. Målet är att i första hand utveckla ny verksamhet utanför högsäsong, dvs. tiden september-maj.

De kvantitativa målen är

- ett årligen återkommande seminarium eller träff för kulturbranschen ordnas
- en fungerande händelsekalender för hela regionen utvecklas utgående från t.ex. den kalender som nu finns på Raseborgs-portalen
- en gemensam marknadsföring av regionens evenemang och sevärdheter utvecklas
- 10 st nya "lättförståeliga" dokumentationer av vår lokalhistoria skapas
- ett nytt "lokomotiv"-evenemang skapas
- 20 nya produkter skapas (evenemang, resepaket, souvenirer, matkultur)
- 20 nya arbetsplatser, motsvarande 10 personarbetsår, skapas
- 60 personer, motsvarande 5 personarbetsår, bereds arbete under projekttiden
- 3 nya samarbetsnätverk mellan kulturarbetare skapas
- 3 nya samarbetsnätverk mellan olika språkgrupper skapas

Åtgärder

Det kulturprogram, som nu är under arbete, kommer att ligga till grund för de åtgärder som senare kan finansieras via detta program. Pomoväst har redan nu tagit sig an att sammankalla de aktiva inom kulturbranschen till olika träffar och seminarier. En stor kulturträff planeras till hösten 2006 och vid behov kan föreningen säkert åta sig att arrangera liknande träffar i fortsättningen.

Åtgärder, som kan stödas inom ramen för detta program, är utvecklande av ny bestående verksamhet inom kulturen. Här avses ny föreningsverksamhet, aktivering av ungdomar, utvecklande av kulturturismen samt även övrig kulturföretagsamhet.

Stora evenemang fungerar ofta som ett lokomotiv för en region. Om man kan få igång ett stort evenemang, som hämtar mycket människor till regionen, befrämjar detta även det övriga näringslivet såsom övernattningsservice, restauranger, butiker samt taxitrafiken. Ett "lokomotiv-evenemang" befrämjar också turismen i regionen under andra tider än då evenemanget ordnas, genom att det gör regionen känd och lockande att besöka.

För att både kulturarrangörerna och de som besöker regionen skall må bra, behövs en god kvalitet på de produkter som erbjuds. Satsningen här är olika slag av åtgärder, som befrämjar en välmående kultur.

På basis av Västnylands historia finns många möjligheter till utveckling. Dels finns ännu behov av att dokumentera närhistorien i en lättillgänglig form såsom t.ex. nya läromedel, böcker, broschyrer, dvd-filmer, skådespel osv. Dels kan man också tänka sig att få fram nya produkter i samarbete med skolor och ungdomsorganisationer, så att barn och unga själva utvecklar t.ex. ett hembygdsspel. Detta kan göras som ett traditionellt brädspel och/eller som dataspel. På detta sätt får de unga lära känna sin hembygd samtidigt som de utvecklar en ny produkt, som t.ex. kan säljas till besökare i regionen.

Man kan också tänka sig att på olika sätt låta ungdomarna presentera sin syn på regionens framtid. Detta kan också ge en intressant information om hur de unga resonerar, vilka behov de har och vad de ser som viktigt i framtiden.

Amatörteaterverksamheten är mycket livlig i Västnyland, nämns kan t.ex. Raseborgs sommarteater, som varje år samlar tiotusentals besökare. Detta är något man kunde bygga vidare på och utveckla verksamheten kring teatern ytterligare, t.ex. i samarbete med lokala företagare. Man kunde exempelvis bygga upp ett produktpaket innefattande teaterbesök, middag samt övernattnings. Detta paket kunde sedan marknadsföras och säljas via olika kanaler. Även den kunskap, som finns inom den västnyländska teatervärlden, bör tas tillvara och utvecklas. Bra exempel finns redan, t.ex. det samarbete som utvecklats mellan Tryckeriteatern i Karis och Västra Nylands Folkhögskolas teaterlinje.

I Västnyland finns också ett flertal biografier, men de kämpar med allt lägre besöksiffror. Åtgärder bör vidtas, för att bättre ta tillvara de resurser biograferna utgör. Dessa lokaler kan kanske användas även i andra kulturella sammanhang, man kan kanske slå ett slag för att locka nya besökargrupper till biograferna osv.

En sak som ofta lett till att besöksmängden ökat, är när en känd författare skrivit en bok om en ort eller när en film spelats in i ett visst område. Genom att ta tillvara sådan ”gratis” reklam och utveckla samt marknadsföra produkter på basis av vad som skrivits eller filmats kan en ökning av besöksmängden uppnås.

Utbudet av produkter bör även breddas. Här avses både olika typer av evenemang, men även resepaket och t.ex. utvecklandet av nya västnyländska souvenirer. Inom ramen för denna åtgärdshelhet kan man också ta i beaktande den matkultur som finns i regionen och även av denna utveckla nya produkter.

Behov finns även att bevara de fina kulturmiljöer som finns i Västnyland. Som exempel kan nämnas bruken, som alla har sin egen historia. Här kan Fiskars framstå som ett gott exempel. Den lilla bruksorten hotades av avfolkning, då man beslöt sig för att vända trenden, och genom att locka hantverkare och konstnärer att bosätta sig i byn har man idag skapat en hel by av kultur, som dessutom är en av de största turistmagneterna inom vårt område. Flera liknande miljöer skulle kunna utvecklas, var och en med sin särart.

Den s.k. tredje åldern är också en ny målgrupp som kunde tas i beaktande då man planerar ny verksamhet inom kulturbranschen. De är ofta personer som har en god betalningsförmåga och är intresserade av högklassig kultur samt upplevelseturism. Därtill har dessa människor ännu mycket

att ge yngre av sin erfarenhet och kunskap. Ett system för växelverkan mellan äldre och yngre inom kulturbranschen bör utvecklas.

För att invånarna skall må bra, är behovet av kulturell stimulans högre under vintern, då naturen är i vila och inte på samma sätt som på sommaren utnyttjas för rekreation. Även med tanke på kulturturismen finns behov av nya ”vinterprodukter”.

Pomoväst kommer, inom detta tyngdpunktsområde, att prioritera åtgärder som utvecklar regionens kulturliv under den mörka årstiden. Av den totala finansieringsramen för detta tyngdpunktsområde kommer 60 % att avsättas för åtgärder som befrämjar ökandet av aktiviteter utanför högsäsong (september-maj).

Aktörer

Exempel på sådana som kan förverkliga åtgärder inom detta tyngdpunktsområde är olika slag av föreningar, t.ex. ungdomsföreningar och byaföreningar, skolor, skolklasser, företag, grupper som representerar den tredje åldern osv.

Projekturvalskriterier

Projektet bör fylla de obligatoriska kriterierna för hela programmet, dessutom minst två av följande kriterier

- förbättra sysselsättningssituationen
- stöda småskaligt företagande
- lyfta fram, stärka, utveckla och skapa lokala/regionala produkter
- engagera barn och/eller ungdomar i utvecklingsarbetet
- engagera ”den tredje åldern” i utvecklingsarbetet
- förbättra livskvaliteten och trivseln i området
- utöka eller förbättra servicenivån i området, i all synnerhet utanför högsäsong
- innehålla någon form av samarbete, koordinering och/eller bildande av nätverk
- bidra till att sammanföra personer från olika språkgrupper till gemensamma aktiviteter
- ha pilotkaraktär och kunna kopieras, dvs. fungera som förebild för andra
- förbättra förutsättningarna för turism, i all synnerhet utanför högsäsong
- förbättra möjligheterna till rekreation, i all synnerhet utanför högsäsong

	För hela perioden	Per år
BUDGET	2.632.000 €	376.000 €
FINANSIERING		
EU + stat	1.280.000 €	182.857 €
Kommun	<u>320.000 €</u>	<u>45.714 €</u>
Offentlig finansiering totalt	1.600.000 € (61 %)	228.571 €
Privat	1.032.000 € (39%)	147.429 €

5.3 Vårt företagsamma Västnyland

Bakgrund

Av tradition är västnylänningarna inte lika benägna att bli företagare, som människor på andra håll i landet. Vi har växt upp med bruken, stora fabriker, en stark offentlig sektor, Helsingfors på pendelavstånd osv., vilket har gjort att det varit relativt lätt att hitta en arbetsplats. Nu då allt flera stora företag minskar sin personal eller flyttar utomlands och den offentliga sektorn efterhand minskar på sin personalstyrka, har vi kommit in i en ny fas. Vi blir tvungna att själva skapa sysselsättning.

Helsingfors-regionen finns naturligtvis kvar och många från Västnyland pendlar till sitt arbete inom storstadsregionen. För många finns det dock ett behov av att hitta en arbetsplats på närmare håll. För att den enskilda individen, familjen samt hela samhället ska må bra, behöver människorna känna att de kan välja mellan att dagligen pendla och sätta 2-3 timmar tid på arbetsresor eller att kunna sysselsätta sig i den egna närmiljön. Det att åtminstone den ena föräldern finns i närheten bidrar också till att skapa trygghet för barnen i familjen.

Problemanalys

Steget från att ha varit löntagare till att bli företagare är ofta ganska långt. En del är oroliga för att inte klara av ekonomin, andra oroar sig för administrationen. Vi kan inte utgå ifrån att alla är lämpliga som företagare, men för dem som vill pröva på detta bör också möjlighet ges. För att öka kunskapen och därmed sänka tröskeln för att bli företagare behövs det mera utbildning, både i form av yrkesutbildning för ungdomar och i form av vuxenutbildning.

Besöksnäringen är en bransch i tillväxt i Västnyland. Ett problem inom denna bransch är dock den korta säsongen. De flesta turistföretagare kan endast erbjuda service under sommarsäsongen, här finns ett stort behov av att kunna utveckla verksamheten till att omfatta även höst, vinter och vår. Även koordineringen av utvecklingsåtgärder inom besöksnäringen, marknadsförings- och försäljningsåtgärder är bristfällig.

Trots att antalet nya företag ökat de senaste åren saknar vi ännu service inom vissa branscher. En växande åldrande befolkning betyder att behovet av tjänster inom vårdsektorn hela tiden ökar. Kommunerna har inte resurser att sköta så mycket mera än den lagstadgade verksamheten och det finns även många äldre personer som gärna betalar för en god service gällande t.ex. hemvårdstjänster. Detsamma gäller barnfamiljerna, här skulle man många gånger vilja satsa sin fritid på att umgås med sina barn och skulle gärna köpa tjänster för exempelvis städning och övrigt hushållsarbete.

I regionen finns också många duktiga hantverkare. De är kunniga inom sitt eget område men skulle behöva hjälp med t.ex. marknadsföring och försäljning. Detsamma gäller många andra småföretagare. Var och en är expert på sitt område men saknar många gånger allmänna kunskaper i företagsverksamhet, vet t.ex. inte hur man läser ett bokslut o.dyl.

För att också företagaren skall må bra bör han få möjlighet att utvecklas i sitt arbete, kunna sälja sina produkter eller tjänster till ett konkurrenskraftigt pris samt kunna njuta av sitt arbete, med andra ord, trivas med det han gör.

Mål

Det övergripande målet för detta tyngdpunktsområde är att befrämja välmåendet i regionen genom att öka företagsamheten och antalet arbetsplatser i Västnyland. Samtidigt är målet att företagen

mår bra och att kunderna/besökarna känner att de får god service, även utanför högsäsong, och därmed också mår bra och upplever regionen på ett positivt sätt. Detta kan mätas genom enkäter, där man frågar företagare, kunder och besökare i regionen bl.a. om hur de upplever den service som ges.

De kvantitativa målen är:

- 15 nya företag grundas, av vilka merparten inom kulturbranschen/kulturturismen, upplevelseindustrin, vårdsektorn samt hemservice
- 30 arbetsplatser, motsvarande 20 personarbetsår, skapas
- 30 personer, motsvarande 10 personarbetsår, bereds arbete under projekttiden
- ett nytt samarbetsforum för dem som jobbar med företagsrådgivning och utbildningsenheterna skapas
- 10 nya samarbetsnätverk mellan företagare skapas
- en strategi för besöksnäringen i Västnyland görs upp
- 30 nya produkter skapas
- 30 nya övernattningsplatser skapas
- ett nytt guide-/infocenter grundas
- ett varumärke för västnyländska produkter skapas
- 10 kurser ordnas i företagskunskap, i vilka 80 personer deltar
- 10 kurser ordnas under temat ”må bra”, i vilka 100 personer deltar
- 2 nya ”företagsbyar/turistcentra” grundas
- 10 gemensamma marknadsföringskoncept utvecklas inom olika branscher

Åtgärder

Västnyland har fördelen att ha flera utbildningsenheter, som satsar på yrkesutbildning, inom sitt område. För att utbildningen skall möta behovet bör samarbetsforum för de som jobbar med företagsrådgivning och utbildningsenheterna ytterligare utvecklas. På detta sätt kan kurser och utbildningar skraddarsys för vissa branscher eller inom sådana områden där man ser att behov finns.

Tjänster för småföretagare kunde också utvecklas. Alla behöver inte kunna göra allt själva utan genom att var och en koncentrerar sig på det han är bra på kan lönsamheten i företaget bli bättre än om den lilla enskilda företagaren försöker sköta allt själv. Genom att skapa samarbetsnätverk och nya tjänster för småföretagare kan t.ex. administrativa åtgärder, inköp, marknadsföring och försäljning skötas i samarbete med andra. På så sätt har företagaren tid att koncentrera sig på sin huvuduppgift, att producera det företaget har att erbjuda. Men trots att ovannämnda saker kan skötas via köptjänster och samarbete bör ändå företagaren ha en viss kunskap samt insikt i vad som görs.

Besöksnäringen är en bransch som är starkt på frammarsch i Västnyland. I regionen finns alla förutsättningar för att genom denna bransch skapa en växande företagsamhet. Området ligger geografiskt mycket väl till för att kunna marknadsföra dagsresor från t.ex. Helsingfors eller Åbo, en direktförbindelse med båt finns t.ex. från Hangö till Rostock osv. Detta är möjligheter som bör tas i beaktande ännu mera än förut.

Nya produkter bör utvecklas och kvaliteten på de produkter som finns bör höjas, resurser bör satsas på en gemensam marknadsförings- och försäljningskanal. Redan nu finns ett flertal organisationer som arbetar med utveckling av besöksnäringen, likaså ett flertal projekt som arbetar för att befrämja besöksnäringen. Alla dessa bör aktiveras till ett ännu intimare samarbete, en skild strategi för utvecklandet av besöksnäringen i Västnyland bör i samarbete mellan dessa aktörer göras upp.

Behov av en guideutbildning, som gäller för hela regionen finns också. En idé som också kommit fram under de seminarier som ordnats är grundandet av ett info/guidecenter i regionen.

Åtgärder för att förlänga säsongen behövs också. Såsom det nu är stänger många turistmål sina dörrar då skolorna börjar i augusti. För att kunna bedriva en konkurrenskraftig turismverksamhet behövs också produkter att erbjuda under höst, vinter och vår.

En annan sak som också bör utvecklas är övernattningsmöjligheterna i regionen, främst då småskalig, förmånlig inkvartering i form av t.ex. Bed & Breakfast.

En annan bransch, inom vilken det finns stora utvecklingsmöjligheter, är hantverket. I regionen finns många högklassiga hantverkare men även sådana som ännu inte kan leva på sitt hantverk. För att dessa skall kunna få sin utkomst av hantverket behövs åtgärder för att utveckla verksamheten, produktutveckling, marknadsföring och försäljning. Nya produkter som kunde utvecklas är t.ex. företagsgåvor samt souvenirer med västnyländsk anknytning. Även inom hantverket borde nya marknadsförings- och försäljningskanaler utvecklas. Man kunde t.ex. ordna en årligen återkommande västnyländsk hantverksmässa alternativt en mässa för lokala produkter överlag.

Genom att sammanföra turistföretagare och hantverkare samt övriga småföretagare kunde man uppnå större enheter som också skulle vara mera lockande både som besöksmål för turister och som inköpsställen för lokalbefolkningen. Här kunde man tänka sig att utveckla t.ex. en skärgårds-/fiskarby med anknytning till produkter som finns i skärgården eller har sina traditioner där. Man kunde utveckla ett center som koncentrerar sig på produkter som traditionellt använts på bondgårdar osv. I produktutbudet skulle kunna finnas både hantverk innefattande också träprodukter såsom möbler, olika lokalt producerade livsmedel osv. Vid sidan av försäljningen av dessa produkter kan man erbjuda guidning och upplevelser med anknytning till temat eller platsen. Endast fantasin sätter gränser för vad som kan utvecklas inom detta område.

Såsom ovan nämndes, finns också en stor potential att utveckla nya tjänster och ny service inom vårdbranschen. Dels kan man utveckla service för den i Västnyland bosatta befolkningen, både äldre personer och yngre, t.ex. barnfamiljer.

Men man kan också erbjuda servicepaket för personer bosatta utanför vår region, t.ex. i form av korttidsvård eller åldringsemester på en naturskön plats. Detta är säkert en produkt som många barn gärna skulle ge i gåva åt sina gamla föräldrar. Vid sidan av det natursköna boendet kan sedan olika typer av kringsservice skapas, frisörtjänster, massage, kosmetologtjänster, fotvård osv. Samarbetsnätverk kan skapas med övriga företagare så att man även kan erbjuda paketresor inkluderande upplevelser, t.ex. besök på museer eller andra sevärdheter, en svamputfärd i skogen, en båttur i skärgården, ett besök på en bondgård osv. Detta skapar arbetstillfällen för många småföretagare, även inom transportbranschen.

Även med tanke på regionens egna invånares välmående bör nya produkter utvecklas. Här kan man tänka sig produkter med anknytning till det som nämnts ovan, men också utvecklande av helt nya saker. Som exempel kan nämnas kurser i någon ny metod att ta hand om sig själv och sin hälsa, t.ex. "Lättare i Västnyland" (ny bantningsmetod), "Spring i sjön" (ny motionsform).

Man kan också tänka sig utvecklandet av nya produkter, t.ex. nya motionsredskap, som även kan säljas utanför den egna regionen, eller nya lokala livsmedelsprodukter som är gjorda med tanke på välmående.

Förädling och produktion av lokala produkter bör överhuvudtaget utvecklas. I dagens läge finns det inte ett så stort utbud av västnyländska produkter på marknaden. Inom ramen för detta kan man tänka sig livsmedelsförädling, träförädling, bioenergi, utvecklandet av nya västnyländska souvenirer osv.

Ett gemensamt varumärke för de produkter som skapas i Västnyland kunde utvecklas. Varumärket skulle garantera att de produkter som erbjuds håller en viss kvalitetsnivå och att de är lokalt producerade. En gemensam marknadsförings- och försäljningskanal för dessa produkter kunde utvecklas. Med produkter avses här både varor och tjänster. Ett gemensamt varumärke skapar också välmående. Företagarna, som fått rätt att använda varumärket på sina produkter, mår bra av att känna att de gjort något som klassas som en kvalitetsprodukt. Kunderna som köper dessa ”Västnyland”-märkta varor mår bra, då de vet att de kan lita på att produkten de köpt fyller kvalitetskraven på en god produkt.

Åtgärder, som leder till ett större utbud av produkter och service även utanför högsäsong, prioriteras. Av finansieringsramen för detta tyngdpunktsområde kommer Pomoväst att reservera 60 % för åtgärder som bidrar till att förlänga säsongen samt skapa service även under tiden september - maj.

Aktörer

Exempel på sådana som kan förverkliga åtgärder inom detta tyngdpunktsområde är enskilda företag, företagsgrupper, Sydspetsens Nyföretagarcentral, Raseborgs näringslivscentral, företagarföreningar, turismorganisationer, utbildningsenheter osv.

Projekturvalskriterier

Projektet bör fylla de obligatoriska kriterierna för hela programmet, dessutom minst två av följande kriterier

- förbättra sysselsättningssituationen
- stöda småskaligt företagande
- lyfta fram, stärka, utveckla och skapa lokala/regionala produkter
- engagera barn och/eller ungdomar i utvecklingsarbetet
- engagera ”den tredje åldern” i utvecklingsarbetet
- förbättra välmåendet, livskvaliteten och trivseln i området
- utöka eller förbättra servicenivån i området, i all synnerhet utanför högsäsong
- innehålla någon form av samarbete, koordinering och/eller bildande av nätverk
- förbättra förutsättningarna för turism, i all synnerhet utanför högsäsong
- förbättra möjligheterna till rekreation, i all synnerhet utanför högsäsong

Under denna åtgärdshelhet prioriteras enskilda företags utvecklings- och investeringsprojekt.

	För hela perioden	Per år
BUDGET	2.303.000 €	329.000 €
FINANSIERING		
EU + stat	960.000 €	137.143 €
Kommun	<u>240.000 €</u>	<u>34.286 €</u>
Offentlig finansiering totalt	1.200.000 €(52 %)	171.429 €
Privat	1.103.000 €(48%)	157.571 €

6. POMOVÄSTS ADMINISTRATION

6.1 Föreningen

Föreningen Pomoväst grundades våren 1997 och förverkligade under programperioden 1997 – 1999 ett s.k. POMO-program. Under programperioden 2000 – 2006 har Pomoväst beviljats Leader+-finansiering för sitt lokala utvecklingsprogram Vår Västnyländska Saga.

Föreningen har 104 medlemmar, av vilka 7 är kommuner, cirka 30 representerar företag, föreningar och organisationer och resten består av enskilda invånare i regionen. Föreningen har en medlemsavgift, som för närvarande är 20 € per år, och de medlemmar som inte erlagt sin medlemsavgift, trots påminnelse, stryks ur registret. Detta gör att medlemsantalet hålls ganska konstant trots att nya medlemmar ansluter sig till föreningen.

6.2 Styrelsen

Pomoväst har en styrelse, bestående av ordförande + 10 ordinarie medlemmar och 10 ersättare, som aktivt tar del i föreningens verksamhet. Styrelsen är tillsatt enligt trebasprincipen, dvs. 1/3 representerar kommunerna, 1/3 föreningar och organisationer samt 1/3 enskilda landsbygdsinvånare. Dessutom har Pomoväst, vid val av styrelse, även försökt få en regional spridning så att antalet styrelsemedlemmar och ersättare kommer från hela verksamhetsområdet samt därtill representerar olika typ av kunskap.

Styrelsen har under årens lopp varit indelad i temagrupper, två – tre stycken, som ingående behandlat alla projektidéer och –ansökningar före de kommit till hela styrelsens behandling. Temagrupperna har varierat enligt behov och i dessa har alla styrelsemedlemmar och ersättare kunnat delta.

6.3 Personalen

För programmets administration har föreningen anställt en verksamhetsledare, som arbetar på deltid inom ramen för administrationen samt därtill ansvarar för föreningens egna projekt. En person arbetar som projektrådgivare på deltid samt därtill som projektledare för föreningens egna projekt ”Informationsprojekt för Västnyland” samt ”Kulturprogram för Västnyland”.

En person har anställts som ansvarig för Pomovästs internationella arbete inom ramen för ett samarbetsprojekt, ”Hand i Hand över Havet”, som förverkligas i samarbete med Leader+ Nedre Dalälven, en lokal aktionsgrupp i Sverige. Hon arbetar därtill med föreningens egna projekt ”Kulturprogram för Västnyland” samt ”Mediaprojektet”. En person är på heltid anställd inom ramen för administrationsbudgeten, hon handhar i första hand ansökningar om utbetalning.

6.4 Samarbete, tjänster

Pomoväst har köpt tjänster för projektrådgivning och information från Kyrkslättnejdens Ungdomsförbund samt därtill köpt tjänster för bokföring, löneräkning och revision från lokala

företag. Föreningen har även sålt tjänster till Svenska Studiec centralen gällande ett samarbetsprojekt kallat Metodboxen, där Pomoväst har tagit ansvaret för projektets förverkligande i Västnyland. Inom ramen för projektet har handledare i lokal utveckling utbildats, metoder har testats och dokumenterats. Slutresultatet av projektet kommer att vara klart i början av år 2006 och består då av en "Metodbox" med skriftligt material samt material på nätet gällande metoder för lokal utveckling.

6.5 Fysiska ramar

Pomoväst hade tidigare sitt kontor på Kråkholmen i Ekenäs. I samma hus verkade bl.a. landsbygdssekreteraren, Sydspetsens nyföretagarcentral och Sydspetsens Turism Ab, vilka alla har ett verksamhetsområde som omfattar ett flertal av de västnyländska kommunerna. P.g.a att personalen utökades blev utrymmena på Kråkholmen för små och föreningens kontor flyttades. Sedan slutet av år 2004 har Pomoväst nu sitt kontor några hundra meter från Kråkholmen, i Formis, ett affärscentrum i Ekenäs.

Planer finns dock på att föreningen igen skall "flytta ihop" med sina närmaste samarbetsparter, dvs. Raseborgs Näringslivscentral och Sydspetsens nyföretagarcentral samt eventuellt övriga liknande organisationer. Pomoväst har också skrivit under ett samarbetsavtal med de organisationer som på sätt eller annat handhar företagsrådgivning i regionen. I avtalet har man bl.a. kommit överens om arbetsfördelning, gemensamma träffar och informationsutbyte.

6.6 Vårt arbete

6.6.1 Projektfinansiering

Till Pomovästs uppgifter hör i första hand att förverkliga det lokala utvecklingsprogrammet. Föreningen har gått in för ett arbetssätt, där den som har en idé kan lämna in en kort beskrivning, en A4, på vad hon skulle vilja göra, varför och till vilket pris.

Pomovästs styrelse diskuterar sedan idén och om de anser den vara värd att utvecklas uppmanas sedan den sökande att göra upp en ordentlig projektplan. Detta görs i nära samarbete med Pomovästs projektrådgivare, som ger goda råd under arbetets gång. Styrelsen kommer också många gånger med feedback på idén, vilka saker är bra och vad borde den sökande eventuellt ännu tänka på.

När projektplanen är klar och alla blanketter ifyllda behandlas ansökan på nytt, först i temagruppen och sedan av Pomovästs styrelse. Detta förfaringsätt gör att hela ansökningsproceduren tar lite längre tid än om den sökande skulle lämna in sin ansökan direkt, men det gör också att ingen behöver göra ett "onödigt" arbete, ifall idén är sådan att den inte passar in i programmet. Den som vill, får naturligtvis komma in med en komplett ansökan direkt.

För att underlätta behandlingen av ansökningar har Pomoväst gjort upp egna blanketter för utvärdering av projektansökningar samt för utvärdering av slutrapporter.

6.6.2 Informationsverksamhet

För att förverkliga det lokala utvecklingsprogrammet behövs aktivering och information, dvs. föreningens personal deltar aktivt i olika möten, seminarier o.dyl. som ordnas och informerar där

om verksamheten. Därtill ordnar Pomoväst också själv informationstillfällen, seminarier mm för att nå ut med information om möjligheterna till projektfinansiering via Leader-programmet. Föreningen har en hemsida, www.pomovast.fi, på vilken information om Leader-programmet finns. Där finns också ansökningsdirektiv, projektlister, länk-listor, kontaktuppgifter mm.

Pomoväst har goda kontakter till den lokala tidningspressen samt lokalradiostationerna och når även den vägen ut med information.

Därtill har föreningen byggt upp ett system med broschyrställningar, som finns på centrala platser i alla kommuner inom området. Via dessa ställningar utdelas turistbroschyrer men även information om Pomovästs verksamhet och Leader-programmet.

Under programperioden 2000-2006 har en gemensam tidning, Hanke@lande, givits ut tillsammans med de övriga aktionsgrupperna i Nyland. Pomoväst har även givit ut ett eget info-blad. Dessa tidningar har visat sig vara en bra informationskanal. De har delats ut till alla hushåll i regionen och varje gång de utkommit har man kunnat konstatera att antalet kontakter till föreningens kontor ökat märkbart. Planer finns att fortsätta med detta slag av information i någon form.

Föreningens medlemmar informeras om aktuella saker via medlemsbrev. Mycket information skickas också som e-post, Pomoväst har samlat ett stort antal e-postadresser via alla de seminarier och utbildningar som ordnats och dessa används i all synnerhet då det gäller att informera om kurser, seminarier, programskrivning och andra aktuella ärenden.

Rapportering till finansiärerna av programmet sker i enlighet med de direktiv som ges.

6.6.3 Övrigt arbete

Förutom att Pomoväst förordar finansiering för projekt har föreningen också gått in för att ta tag i de saker där man allmänt uppfattar att behov av utveckling finns. Detta har gjorts på olika sätt. I första hand har Pomoväst försökt uppmana andra organisationer att förverkliga projekt för att lösa problemet, ibland har föreningen själv tagit itu med saken då det inte lyckats att få någon annan aktiverad till åtgärder.

Ett exempel på problem föreningen själv tagit itu med är behovet av ett större samarbete inom turismbranschen i regionen och att skapa en mera enhetlig bild utåt. Här började Pomoväst med att ordna ett studiebesök till Åland för att de västnyländska aktörerna inom besöksnäringen skulle få bekanta sig med hur de där lyckats bygga upp sin turism så att turisten känner att hon kommer till "Åland" och inte till t.ex. "Mariehamn" eller "Eckerö".

Visionen är att vi i Västnyland så småningom också skall kunna marknadsföra oss och vår region som "Västnyland" och inte t.ex. "Ingå" eller "Ekenäs". Som ett led i detta arbete ordnade Pomoväst hösten 2002 det första stora "turisttinget" i Västnyland. Turisttinget ordnades i form av ett seminarium med föreläsningar och grupparbeten samt avslutades med en kvällsfest. Efter detta seminarium vidtog arbetet med de konkreta saker som framkom vid grupparbetet.

Ett förslag som kom fram vid seminariet var att motsvarande träffar som denna borde ordnas regelbundet, en annan sak var informationsspridning inom regionen, andra problem som framfördes var skyltningsproblematiken mm. Beträffande skyltningen åtog sig Nylands Förbund att reda ut problemen och följa upp saken.

Pomoväst startade själv ett informationsprojekt och inom ramen för detta har föreningen årligen arrangerat seminarier för de som arbetar inom besöksnäringen. Ett system för spridning av broschyrer i hela regionen har också byggts upp.

Följande steg var att få igång ett projekt med bl.a. ett gemensamt deltagande i resemässan 2006 där hela Västnyland kan presentera sig under ett gemensamt tema. Detta projekt har nu inletts med Sydspetsens Turism Ab som koordinator och ansvarig för projektet. I projektet deltar de företag, kommuner och övriga organisationer som arbetar inom besöksnäringen i Västnyland.

Om inte Pomoväst tagit initiativ till att sammanföra de olika aktörerna inom turistbranschen skulle det knappast ha blivit gjort i och med att splittringen på fältet är stor. Det finns flera aktörer som driver projekt och verksamhet omfattande flera kommuner, men ingen som tagit ansvaret för hela området.

Under år 2004 grundades Raseborgs näringslivscentral inom ramen för regioncenterprogrammet. Raseborgs näringslivscentral är ett för fyra kommuner gemensamt näringslivsbolag och Pomoväst håller på att utveckla samarbetet med bolaget. I november 2005 undertecknades ett samarbetsavtal med Nylands TE-central, Raseborgs näringslivscentral, Sydspetsens nyföretagarcentral, Hangöudds utvecklingsbolag, Finnvera Oyj Nylands regionkontor, Västra Nylands handelskammare, Nylands svenska Lantbrukssällskap och Pomoväst gällande arrangerandet av ett regionalt samarbete vid företagsrådgivning.

Tanken är att tillsammans finna en vettig arbetsfördelning mellan organisationerna, utbyta information samt träffas regelbundet. I planerna finns också att hitta gemensamma arbetsutrymmen för ett flertal av ovanstående samarbetsparter, för att på så sätt förbättra kundbetjäningen samt informationsutbytet.

Pomoväst har också ett nära samarbete med Västnylands Byar r.f., bl.a. har föreningen fungerat som räkenskapsorganisation vid förverkligandet av den västnyländska delen av det landsomfattande Equal-projektet i Social ekonomi.

6.6.4 Administration

Pomoväst strävar till att ha ett huvudkontor med tre personer, motsvarande två personarbetsår, anställda. Dessa är en verksamhetsledare (0,5), en projektrådgivare (0,8) och en projektsekreterare (0,7).

Vid behov kan föreningens personal utökas med projektanställd personal/köptjänster för egna projekt, t.ex. för samarbetsprojekt med övriga landsbygdsområden eller för koordineringsprojekt inom vissa tema-områden. Som exempel kan nämnas aktiveringsprojekt för ungdomar genom vilket ungdomarnas egna initiativ till åtgärder stöds. Projektet kan administreras av Pomoväst, som tar hand om all byråkrati, betalningstrafik, bokföring, rapportering osv. Ungdomarna får själva utföra projektet och räkningarna på de kostnader som uppkommer kan sändas direkt till Pomoväst.

Tjänster kan också köpas för bokföring, löneräkning, extern utvärdering o.dyl.

Till personalens arbetsuppgifter hör bl.a.

- information till möjliga projektaktörer, projektaktörer, föreningens medlemmar, övriga föreningar och organisationer, allmänheten, finansierarna, samarbetspartner m.fl.
  - informationen sker genom direktkontakt (telefon, mail, besök), föreningens hemsidor, infoblad, möten och seminarier, tidningsartiklar, sedvanliga rapporter osv. Gällande information till allmänheten samarbetar Pomoväst med de övriga lokala aktionsgrupperna i Nyland
  - projektrådgivning vid planering av projekt, under projektets gång, i samband med rapportering
  - utvärdering av projektplaner, rapporter
  - genomgång av ansökningshandlingar, kontroll av bilagor mm., genomgång av projektens betalningsansökningar jämte bilagor, genomgång av projektrapporter, genomgång av ändringsansökningar, utlåtanen till TE-centralen
  - planering av koordineringsprojekt, planering av samarbetsprojekt med övriga landsbygdsområden
  - uppföljning av projektverksamheten samt egen verksamhet, utvärdering av den egna verksamheten
- Ett självutvärderingssystem kommer att utvecklas i samarbete med de övriga nyländska aktionsgrupperna
- rapporter över den egna verksamheten till finansierarna
  - deltagande i möten, seminarier och utbildning som berör det egna arbetsfältet, både lokalt, regionalt, nationellt och internationellt
  - sedvanligt kontorsarbete såsom föredragningslistor, protokoll, betalningstrafik, bokföringsförberedelser, kopiering, postning, osv.

En personalstyrka på två personarbetsår är den minsta tänkbara med tanke på den arbetsmängd föreningen har. Leader-programmet kräver mera än övriga EU-program då det gäller aktivering och rådgivning i och med att vi arbetar med aktörer på gräsrotsnivån och inte professionella sökanden.

6.6.5 Samarbete med övriga regionala aktörer i regionen

Pomoväst har ingått ett avtal gällande ett regionalt samarbete vid företagsrådgivning. Se p. 6.6.3. Ett av målen med detta samarbete är att utbyta information och på så sätt undvika överlappande verksamhet. Samarbetet har rent konkret inletts genom en gemensam planering av kursverksamhet för företagare hösten 2006. Ett mål är att hitta gemensamma arbetsutrymmen med de mest centrala samarbetsparterna (Raseborgs Näringslivscentral och Sydspetsens nyföretagarcentral) för att på så sätt förbättra kundbetjäningen samt informationsutbytet.

Pomoväst samarbetar även med Västnylands Byar r.f. då det gäller byautvecklingen i regionen.

6.6.6 Samarbete med övriga lokala aktionsgrupper i Nyland

Pomoväst har kommit överens med de övriga lokala aktionsgrupperna i Nyland om ett samarbete gällande

- informationsverksamhet (t.ex. gemensam portal på Internet, gemensamt infoblad "Hanke@lande" mm)
- självutvärdering; uppbyggande av system mm
- internationellt samarbete

Dessutom har grupperna kommit överens om att göra upp ett gemensamt program i samarbete med fiskerierorganisationerna inom ramen för det "Kalatalous"-program, som kommer att starta år 2008.

6.6.7 Arbetsfördelning med TE-centralen

De lokala aktionsgrupperna i Nyland har kommit överens med TE-centralen om arbetsfördelningen då det gäller projekt under perioden 2007-2013. Se bilaga nr 8, PM från möte 6.9.2006.

Överenskommelse har bl.a. fattats om att företagsprojekt med anknytning till lantbruk finansieras i första hand av TE-centralen, medan övriga mikroföretagsprojekt finansieras via aktionsgrupperna.

	För hela perioden	Per år
BUDGET	735.000 €	105.000 €
FINANSIERING		
EU + stat	588.000 €	84.000 €
Kommun	147.000 €	21.000 €
Offentlig finansiering totalt	735.000 €(100 %)	105.000 €

7. SAMARBETE MELLAN LANDSBYGD SOMRÅDEN

Bakgrund

Pomoväst har under programperioden 2000 – 2006 samarbetat med lokala aktionsgrupper på olika plan. Föreningen har haft ett regelbundet samarbete med de övriga lokala aktionsgrupperna i Nyland. Tillsammans har grupperna bl.a. gett ut informationstidningen Hanke@lande och deltagit i ELMA- mässan 2005 genom att dejourera på den avdelning som Nylands TE-central och YTR hade på mässan.

För närvarande pågår diskussioner om ett ännu intensivare samarbete i framtiden, mycket med tanke på gemensamma åtgärder bl.a. då det gäller internationellt samarbete.

Ett regelbundet samarbete har Pomoväst även haft med de övriga tvåspråkiga aktionsgrupperna i Finland. Gemensamma träffar och seminarier för personalen samt även i någon mån gemensam utbildning för aktionsgruppernas styrelser mm. har ordnats.

Pomoväst har också inlett samarbete med Leader+ Nedre Dalälven, en lokal aktionsgrupp i Sverige. Detta samarbete utgörs ganska långt av utbyte av erfarenheter mellan aktörer inom besöksnäringen från de båda områdena samt utveckling av gemensamma produkter och gemensam marknadsföring för dessa aktörer. Samarbetet har även bestått av ett utbyte av erfarenheter mellan aktionsgrupperna inom det lokala utvecklingsarbetet. Inom ramen för det samarbete som redan inletts med Leader+ Nedre Dalälven kan noteras att turistföretagare från vardera området har besökt det andra området för att bekanta sig med den småskaliga turismen där och själva få nya idéer. De områden, inom

vilka man hittills hittat gemensamma nämnare är bruksmiljöerna, upplevelseturismen, turistnätverksbyggande samt ungdomsprojekt.

I planerna finns att en grupp turistföretagare från Västnyland skall vara med som utställare på Vildmarksmässan i Stockholm tillsammans med företagare från Nedre Dalälven våren 2007. I maj 2007 kommer en grupp turistföretagare från Nedre Dalälven till Västnyland för att ställa ut på företagarmässan i Hangö. Dessa besök är tänkta som en första presentation av våra områden i det andra landet samt samtidigt ett sätt för företagarna att bli bekanta med varandra.

Det långsiktiga målet är att de båda områdena på sikt gemensamt skall marknadsföra sig i Europa som landsbygdsområden nära staden. Detta skall ske genom att bygga upp resepaket tillsammans med de stora rederierna och flygbolag så att besökaren t.ex. kan flyga till Helsingfors, stanna där en dag och sedan besöka Västnyland, åka vidare med båten från Åbo/Helsingfors till Stockholm, bekanta sig med den staden samt sedan åka till Nedre Dalälven. Eller tvärtom. Eller komma med båten från Rostock till Hangö och sedan göra en rundtur. Möjligheterna är många, men målet är att bygga upp färdiga paket som kan marknadsföras och säljas i Europa.

Pomoväst har också gjort upp ett preliminärt samarbetsavtal med en blivande lokal aktionsgrupp från Plunge district i Litauen.

Under programperioden 2007 – 2013 kommer Pomoväst att fortsätta utveckla det samarbete som redan nu har startat samtidigt som nya kontakter utvecklas. Som exempel kan nämnas de kontakter Leader+ Nedre Dalälven har till bl.a. England, Frankrike och Polen. Via samarbetet med den svenska gruppen får Västnyland kontakter också till deras samarbetsparter i nämnda länder och kan även själv utveckla dessa vidare.

Därtill är ett nordiskt samarbetsprojekt på gång, som också det antagligen kommer att utvecklas ytterligare under nästa programperiod. Detsamma gäller kontakterna till Litauen.

Pomoväst har också kunnat konstatera att man från andra länder gärna kommer på besök till Finland för att bekanta sig med hur det lokala aktionsgruppsarbetet fungerar här. Föreningen har under de senaste åren haft ett flertal besök från olika länder, bestående av olika slags grupper som velat bekanta sig med vår verksamhet. Som exempel kan nämnas ett besök på ministerienivå från Danmark, en grupp kommunala representanter från Sverige samt ett flertal grupper med lokala utvecklare från Estland.

Mål

Målet är att förmedla kontakter och skapa ekonomiska förutsättningar för föreningar och småföretagare, ex. hantverkare, att bredda sina internationella kontakter och genom dessa söka nya lösningar som sedan kan överföras till det egna området. På så sätt ger Pomoväst dem förutsättningar att öka sitt kunnande och sina inkomster.

Livliga internationella kontakter bidrar till regionens välmående, växelverkan med utlandet ökar det sociala kapitalet och kompetensen. Internationell verksamhet lockar unga, de har internationell kunskap och kontakter och genom att stöda den typen av verksamhet binder man dem till regionen. Ny teknologi gör arbetsplatserna mindre beroende av geografi, man kan jobba på distans även för utländska uppdragsgivare om det finns bredband och infrastruktur - global arbetsmarknad.

Via den nordisk-baltiska dimensionen, kan invånarna i de olika länderna lära av varandra och utvecklas tillsammans. Man ska inte underskatta fördelen av att kunna kommunicera på

skandinaviska med övriga Norden. Engelska är inte ett självklart språk på landsbygden i t.ex. Danmark, lika litet som i Västnyland. Att bygga upp en nordisk dimension kan vara en stabiliserade faktor på sikt, också med tanke på finansiering av landsbygdsutvecklingsåtgärder.

Den europeiska dimensionen - lär av andra länder. Turismen, även den småskaliga, har en klar internationell dimension. Möjligheter finns till utökat samarbete med t.ex. Tyskland. En bråkdel av den tyska marknaden ger fräscha inkomster för Västnylands småföretagare. Ett av regionens trumfkort är Superfast med sin snabba förbindelse från Hangö till Rostock. Detta borde utnyttjas bättre än vad man gör nu.

Även samarbetet med Sverige kan ge oss utvecklingsmöjligheter. Pomoväst kommer främst att satsa på samarbete inom Östersjöområdet med de baltiska länderna, Nordtyskland, Polen samt de nordiska länderna.

Kvantitativa mål

- två nya samarbetsmodeller mellan företagare från Västnyland och ett annat landsbygdsområde i Östersjöområdet utvecklas, genom vilka man söker nya lösningar som kan överföras till det egna området
- två nya samarbetsmodeller mellan föreningar/organisationer från Västnyland och ett annat landsbygdsområde i Östersjöområdet utvecklas, genom vilka man söker nya lösningar som kan överföras till det egna området
- två nya samarbetsmodeller mellan ungdomar från Västnyland och ett annat landsbygdsområde i Östersjöområdet utvecklas, genom vilka man söker nya lösningar som kan överföras till det egna området

Projekturvalskriterier

Projektet bör fylla de obligatoriska kriterierna för hela programmet, dessutom minst två av följande kriterier

- förbättra sysselsättningssituationen
- stöda småskaligt företagande
- lyfta fram, stärka, utveckla och skapa lokala/regionala produkter
- engagera barn och/eller ungdomar i utvecklingsarbetet
- innehålla någon form av samarbete, koordinering och/eller bildande av nätverk
- bidra till att sammanföra personer från olika språkgrupper till gemensamma aktiviteter
- ha pilotkaraktär och kunna kopieras, dvs. fungera som förebild för andra
- förbättra förutsättningarna för turism, i all synnerhet utanför högsäsong

	För hela perioden	Per år
BUDGET	245.000 €	35.000 €
FINANSIERING		
EU + stat	152.000 €	21.714 €
Kommun	<u>38.000 €</u>	<u>5.428 €</u>
Offentlig finansiering totalt	190.000 €(78 %)	27.143 €
Privat	55.000 €(22%)	7.857 €

8. KOSTNADER OCH FINANSIERING

De totala kostnaderna för förverkligande av programmet har uppskattats enligt följande:

Programmet utgår från en total budget på 7,56 M€ för hela programperioden 2007 – 2013. Den offentliga finansieringsandelen är 4,9 M€ och den privata andelen 2,66 M€ (35 %). Behovet av offentlig finansiering per år är således 700.000 €. Därtill kommer en privat finansieringsandel på cirka 380.000 € per år.

Kostnadernas fördelning mellan de olika tyngdpunktsområdena uppskattas till

- Vår gemensamma miljö 25 %
- Vår gemensamma kultur 40 %
- Vårt företagsamma Västnyland 35 %

Av den totala budgeten beräknas cirka 87 % gå direkt till ovannämnda tyngdpunktsområden. Därtill kommer kostnader för administrationen av programmet, uppskattade till knappt 10 % av den totala budgeten samt kostnader för samarbete mellan landsbygdsområden, uppskattade till drygt 3 % av den totala programbudgeten.

Finansieringen uppskattas till

	För hela programperioden	Per år	
EU + stat	3.920.000 €	560.000 €	52 %
Kommunerna	980.000 €	140.000 €	13 %
Offentlig finansiering totalt	4.900.000 €	700.000 €	65 %
Privat	<u>2.660.000 €</u>	<u>380.000 €</u>	35 %
TOTALT	7.560.000 €	1.080.000 €	

9. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

En regelbunden uppföljning och utvärdering av programmet görs. Pomoväst planerar att införa social redovisning som ett sätt att utvärdera verksamheten. En skild verksamhetsplan per år kommer att göras, i vilken man fastslår de sociala målen utgående från detta program. I utvärderingen av programmet kommer det speciellt att tas fasta på hur man lyckats förbättra miljön, skapa nya produkter, tjänster, service samt nya arbetsplatser och på vilket sätt dessa projekt bidragit till ett välmående i regionen. I systemet med social redovisning ingår också en social revision, som utförs av en utomstående revisor.

Ett system för självutvärdering byggs upp i samarbete med de övriga nyländska aktionsgrupperna.

10. PROGRAMMETS ANKNYTNING TILL ÖVRIGA UTVECKLINGS-PROGRAM PÅ OMRÅDET

Inom Västnyland finns inte andra regionala landsbygdsutvecklingsprogram, däremot nog kommunernas strategier och program och Raseborgs näringslivscentrals strategi. För att undvika överlappande verksamhet och för att befrämja samarbetet mellan olika centrala aktörer i området har ett samarbetsavtal gjorts upp mellan de organisationer som jobbar med företagsrådgivning i någon form. Se bilaga.

Pomoväst håller själv på att göra upp ett kulturprogram för Västnyland. Det programmet kan ses som ett komplement till det här programmet. Västnylands Byar kommer att uppdatera sitt byaverksamhetsprogram under år 2006 och även det kan innefatta åtgärder som kan finansieras via detta program.

Pomoväst har tillsammans med de övriga nyländska lokala aktionsgrupperna mycket aktivt deltagit vid uppgörandet av landsbygdsutvecklingsprogrammet för Nylands TE-centrals område. I det programmet hänvisas endast till de lokala aktionsgruppernas program, vilka utgör en del av det nyländska programmet.

Nylands förbunds fullmäktige har helt nyligen godkänt landskapsplanen för Nyland. Pomoväst anser att detta program är uppgjort helt i enlighet med landskapsplanen och att konflikter mellan dessa inte finns.

Programarbetet för det Interreg-program, som troligtvis även en del av Västnyland kan innefattas i också i fortsättningen, är ännu i startgroparna.

BILAGOR

- Bilaga nr 1 Karta över hela verksamhetsområdet + karta över Kyrksläotts centrumområde
- Bilaga nr 2 Analys av Vår västnyländska Saga
- Bilaga nr 3 Kopia av samarbetsavtal
- samarbete om företagsrådgivning
  - samarbete med Plunge District i Litauen
- Bilaga nr 4 Lista över styrelsen
- Bilaga nr 5 Pomovästs stadgar, ändring gjord och godkänd vid ett extra föreningsmöte 19.9.2006
- Bilaga nr 6 Förankringen av programmet
- Bilaga nr 7 Programbudget
- Bilaga nr 8 PM från möte med TE-centralen 6.9.2006
- Bilaga nr 9 Kommunernas utlåtanden/finansieringsförbindelser
- Kyrksläotts kommun, 2 €invånare/år, Kommunstyrelsen 7.8.2006
  - Sjundeå kommun, 2 €invånare/år, Kommunstyrelsen 21.8.2006
  - Pojo kommun, 2 €invånare/år, Kommunstyrelsen 21.8.2006
  - Ekenäs stad, 2 €invånare/år, Stadsstyrelsen 28.8.2006
  - Karis stad, 2 €invånare/år, Stadsstyrelsen, utlåtande daterat 13.9.2006
  - Hangö stad, stadsdirektören förordar 2 €invånare/år, stadsstyrelsens möte hålls 2.10.2006. Protokollsutdrag skickas efter detta.
  - Ingå kommuns utlåtande 28.9.2006. Kommunen har fattat ett principbeslut att det är viktigt för regionen att ett program uppgörs och godkänns och att kommunen är beredd att stå för en kommunal finansieringsandel om 2 €invånare/år. Programmet behandlas inom oktober månad, protokollsutdrag skickas efter detta.